

นโยบายและแนวปฏิบัติ
การต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน

สารบัญ

1. ความสำคัญ	3
2. วัตถุประสงค์	3
3. หน้าที่และความรับผิดชอบ	3
4. แนวปฏิบัติ	4
5. การฝึกอบรม	8
6. นโยบายที่เกี่ยวข้อง	8
7. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	8
8. การทบทวนนโยบาย	8
ภาคผนวก : คำนิยาม	9

นโยบายและแนวปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน

1. ความสำคัญ

เครือเจริญโภคภัณฑ์ยึดมั่นการดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และโปร่งใสตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้วยตระหนักดีว่าการให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชันก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ประชาชน และองค์กรในระยะยาว และขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของเครือเจริญโภคภัณฑ์

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของเครือเจริญโภคภัณฑ์ปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน กฎหมาย และข้อกำหนดเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและจริงจัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตและคอร์รัปชันทุกรูปแบบ (zero-tolerance) อันเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

3. หน้าที่และความรับผิดชอบ

3.1 คณะกรรมการ

- 3.1.1 กำหนดให้มีนโยบายและกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานที่สนับสนุนการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน เพื่อให้มั่นใจว่าฝ่ายบริหารตระหนักและให้ความสำคัญกับการต่อต้านทุจริตและคอร์รัปชัน และปลูกฝังจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร
- 3.1.2 จัดให้มีระบบการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- 3.1.3 จัดให้มีช่องทางและกระบวนการแจ้งเบาะแสและเรื่องร้องเรียนที่เหมาะสม รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส ผู้ร้องเรียน และผู้รายงานข้อมูล

3.2 ผู้บริหาร

- 3.2.1 จัดให้มีระเบียบปฏิบัติ และกระบวนการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ถูกต้อง จริงจัง และต่อเนื่อง
- 3.2.2 จัดให้มีโครงสร้างผู้รับผิดชอบ เช่น หน่วยงานตรวจสอบภายใน หน่วยงานหรือบุคคลผู้รับผิดชอบ เพื่อดูแล ควบคุม ตรวจสอบ และสอบทานการดำเนินงานให้

เป็นไปอย่างถูกต้องตามนโยบายและแนวปฏิบัติ ระเบียบปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 3.2.3 กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติ และระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้การนำไปปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมั่นใจว่ามีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแนวปฏิบัติและระเบียบปฏิบัติ

3.3 หน่วยงานตรวจสอบภายใน/หน่วยงานหรือบุคคลผู้รับผิดชอบ

- 3.3.1 ให้คำแนะนำแก่บุคลากรเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติ และระเบียบปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง
- 3.3.2 ตรวจสอบและสอบทานการปฏิบัติงานว่าเป็นไปอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติ อำนาจดำเนินการ และระเบียบปฏิบัติ เพื่อให้มั่นใจว่ามีระบบควบคุมที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความเสี่ยงด้านการทุจริตและคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้น
- 3.3.3 รวบรวม และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน และนำเสนอให้คณะกรรมการ/ผู้บริหารเป็นประจำอย่างน้อยทุกไตรมาส รวมทั้งส่งให้สำนักกำกับกับการปฏิบัติตามกฎหมาย เครื่องเจริญโภคภัณฑ์ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3.4 พนักงาน

- 3.4.1 ปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน ระเบียบปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3.4.2 รายงานหรือแจ้งเบาะแสเมื่อพบรายการหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน หรือเข้าข่ายการทุจริตและคอร์รัปชันตามช่องทางที่กำหนดไว้

4. แนวปฏิบัติ

- 4.1 กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานต้องไม่ยอมรับการคอร์รัปชันทุกรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าเพื่อประโยชน์ของตน ญาติ เพื่อน หรือคนรู้จัก โดยห้ามให้หรือรับสินบนในการดำเนินธุรกิจทุกชนิด การดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องโปร่งใส ซื่อสัตย์ และเป็นไป

ตามนโยบายและแนวปฏิบัติของเครือเจริญโภคภัณฑ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี

4.1.1 การให้ รับของขวัญ

กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานต้องไม่ให้และไม่รับของขวัญที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ*

4.1.2 การเลี้ยงรับรอง

การเลี้ยงรับรองกระทำได้หากเป็นไปได้หากเป็นไปเพื่อรักษาสัมพันธภาพทางธุรกิจ แต่ต้องเป็นไปตามปกติของธุรกิจและไม่มีผลต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ*

4.1.3 การจ่ายค่าอำนวยความสะดวก

(1) ห้ามจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเงินทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่าการจ่ายเงินนั้นจะเป็นการจ่ายตามประเพณีนิยมหรือเป็นการจ่ายผ่านบุคคลอื่น โดยเฉพาะการจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) หลีกเลี่ยงหรือปิดโอกาสที่จะทำให้ต้องตกอยู่ในสถานการณ์การจ่ายค่าอำนวยความสะดวก

(3) อบรมและเผยแพร่ความรู้ในเชิงปฏิบัติการให้แก่กรรมการและบุคลากรที่อาจเกี่ยวข้องหรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่จะต้องจ่ายค่าอำนวยความสะดวกเพื่อให้กรรมการและบุคลากรสามารถรับมือในสถานการณ์ดังกล่าวได้

(4) แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบเกี่ยวกับการถูกเรียกร้องค่าอำนวยความสะดวกเพื่อร่วมกันหาทางออก

4.1.4 การบริจาคเพื่อการกุศลและการให้การสนับสนุน

การบริจาคเพื่อการกุศลและการให้การสนับสนุนต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส การช่วยเหลืออาจอยู่ในรูปแบบของเงินหรือรูปแบบอื่น ๆ โดยมีขั้นตอนและการควบคุมการเบิกจ่ายที่รัดกุมชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการทุจริตและคอร์รัปชัน*

4.1.5 การกระทำการในนามตัวแทนของเครือเจริญโภคภัณฑ์

การแต่งตั้งบุคคล เช่น ตัวแทน หรือที่ปรึกษากระทำธุรกิจในนามเครือเจริญโภคภัณฑ์ ให้ปฏิบัติตามนี้

* ท่านสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากนโยบายและแนวปฏิบัติการให้ รับของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด

- (1) ให้ความรู้และทำความเข้าใจกับตัวแทน หรือที่ปรึกษาให้ปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของเครือเจริญโภคภัณฑ์
- (2) สื่อสารกับบุคคลหรือนิติบุคคลของภาครัฐและเอกชนให้รับทราบถึงนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของเครือเจริญโภคภัณฑ์

4.1.6 การสนับสนุนทางการเมือง

เครือเจริญโภคภัณฑ์ให้การสนับสนุนทางการเมืองอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือเอื้อประโยชน์ในทางมิชอบทั้งต่อพรรคการเมืองและต่อเครือเจริญโภคภัณฑ์ โดยมีหลักการดังนี้

- (1) เครือเจริญโภคภัณฑ์ดำรงอยู่บนความเป็นกลางทางการเมืองและไม่ฝักใฝ่กลุ่มการเมืองฝ่ายใด
- (2) เครือเจริญโภคภัณฑ์สามารถให้การสนับสนุนทางการเงินหรือสิ่งของแก่พรรคการเมืองได้ แต่ต้องกระทำด้วยความโปร่งใสและไม่มีเจตนาเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการดำเนินการที่ไม่เหมาะสม
- (3) กรรมการ และบุคลากรมีสิทธิเสรีภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในฐานะส่วนตัวภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่จะต้องไม่อ้างชื่อเครือเจริญโภคภัณฑ์ และต้องไม่นำทรัพย์สิน หรืออุปกรณ์เครื่องมือใดๆ ของเครือเจริญโภคภัณฑ์ไปใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินใดๆ ทางการเมือง

4.2 การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตและคอร์รัปชันเป็นการสร้างความมั่นใจว่าความเสี่ยงด้านการทุจริตและคอร์รัปชันมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีผู้บริหารของทุกหน่วยงานในเครือเจริญโภคภัณฑ์รับผิดชอบดำเนินการเชิงรุกในการป้องกันคอร์รัปชันในหน่วยงานของตนโดย

- 4.2.1 มีการประเมินความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมต่างๆ ที่อาจมีขั้นตอนและกระบวนการที่เข้าข่ายเสี่ยงต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน และประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริตและคอร์รัปชันเป็นประจำทุกปี
- 4.2.2 มีมาตรการบริหารความเสี่ยงโดยระบุเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงจากการทุจริตและคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ และประเมินระดับความเสี่ยงทั้งโอกาสเกิดและผลกระทบ พร้อมทั้งติดตามความคืบหน้าของการบริหารความเสี่ยง โดยจะมีการทบทวนมาตรการจัดการความเสี่ยงให้มีความเหมาะสมในการป้องกันความเสี่ยง

4.3 การจัดเก็บบันทึก

แต่ละบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ต้องมีการจัดเก็บระเบียบปฏิบัติการบัญชีและบันทึกการเบิกจ่ายเงินโดยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี (IFRS) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้อง

- 4.3.1 มีการจัดเตรียมรายงานและข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกำหนดเวลา สมบูรณ์ และถูกต้องครบถ้วน
- 4.3.2 จัดให้มีเอกสารการอนุมัติที่จำเป็นให้สอดคล้องกับระเบียบและกฎเกณฑ์ก่อนที่จะมีการจ่ายหรืออนุมัติการจ่ายใดๆ
- 4.3.3 ห้ามปกปิดหรือไม่บันทึกบัญชี รวมทั้งห้ามบันทึกข้อมูลเท็จหรือข้อมูลปลอมในรายงานของบริษัท

4.4 กระบวนการตรวจสอบและระบบการควบคุมภายใน

แต่ละบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ต้องมีกระบวนการตรวจสอบและระบบการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการทุจริตและคอร์รัปชัน และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าระบบการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้นช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ รวมทั้งมีระบบการตรวจสอบภายในให้เป็นไปตามข้อกำหนด กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับมาตรการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน ซึ่งครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 4.4.1 จัดให้มีการตรวจสอบโดยหน่วยงานตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี
- 4.4.2 ให้ความคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ร้องเรียน ให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองพนักงานหรือบุคคลอื่นใดที่แจ้งเบาะแสหรือให้หลักฐานเรื่องการทุจริตและคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับบริษัท รวมถึงพนักงานที่ปฏิเสธการคอร์รัปชัน โดยใช้มาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน หรือผู้ที่ให้ความร่วมมือในการรายงานการทุจริตและคอร์รัปชันตามที่กำหนดไว้ในนโยบายและแนวปฏิบัติการแจ้งเบาะแส
- 4.4.3 จัดทำรายงานผลการตรวจสอบและการควบคุมภายในแก่คณะกรรมการ/ผู้บริหารทุกไตรมาส

4.5 การแจ้งเบาะแส

ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติการแจ้งเบาะแส

5 การฝึกอบรม

เครือเจริญโภคภัณฑ์มีหลักสูตรฝึกอบรมที่มีเนื้อหาที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ให้กรรมการ และบุคลากรได้รับความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

6 นโยบายที่เกี่ยวข้อง

- 6.2 นโยบายและแนวปฏิบัติการให้ รับของขวัญหรือผลประโยชน์อื่นใด
- 6.3 จรรยาบรรณสำหรับคู่ค้าธุรกิจ
- 6.4 นโยบายและแนวปฏิบัติการป้องกันการฟอกเงิน
- 6.5 นโยบายและแนวปฏิบัติการแจ้งเบาะแส
- 6.6 นโยบายและแนวปฏิบัติความขัดแย้งทางผลประโยชน์

7 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

8 การทบทวนนโยบาย

ด้านธรรมาภิบาล สำนักบริหารความยั่งยืน ธรรมาภิบาลและสื่อสารองค์กร เครือเจริญโภคภัณฑ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากบริษัทในเครือโอโคโนมิคส์ จะร่วมกันทบทวนนโยบายฉบับนี้อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ภาคผนวก : คำนิยาม

1. สินบน

สินบน คือ สิ่งจูงใจค่าตอบแทน รางวัล หรือผลประโยชน์ที่เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือที่ได้มอบให้กับบุคคลใดๆ เพื่อที่จะโน้มน้าวหรือมีอิทธิพลจูงใจให้บุคคลนั้นๆ กระทำการหรือตัดสินใจใดๆ เพื่อที่จะให้ ได้มาซึ่งธุรกิจการค้าสัญญาอำนาจควบคุมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

สินบนอาจเป็นสิ่งที่ใดๆ ที่มีค่าซึ่งหมายรวมถึงเงินของขวัญ ข้อมูลภายใน ความช่วยเหลือพิเศษ การดูแลต้อนรับหรือสิ่งบันเทิง การเสนอว่าจ้างงานให้ญาติ ค่าตอบแทนหรือการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การบริจาคเพื่อการกุศลหรือการบริจาคให้สังคม ฯลฯ ซึ่งสินบนไม่จำเป็นต้องมีมูลค่ามากแต่อย่างใด

ตัวอย่างของสินบนมีดังต่อไปนี้

- ของขวัญฟุ่มเฟือย อาหาร สิ่งบันเทิง หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยเฉพาะเมื่อสิ่งเหล่านี้ไม่สมส่วน ไม่สมเหตุผล ผล เป็นการให้บ่อยครั้ง หรือให้ในลักษณะของการเจรจาต่อรองทางธุรกิจ
- การให้ใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือทรัพย์สินของเครือเจริญโภคภัณฑ์แบบไม่มีการคิดค่าตอบแทนใดๆ
- ผลตอบแทนเป็นเงินสด
- การจ่ายเงินทอน (kickback) หรือการจ่ายเงินในลักษณะเดียวกัน
- การจัดหาผลประโยชน์ให้สมาชิกในครอบครัวของลูกค้าหรือผู้ที่จะมาเป็นลูกค้า หรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การให้ทุนการศึกษา การให้การดูแลสุขภาพหรือรักษาพยาบาล
- การจ้างเหมาช่วงไปให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลบางคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างเหมางานหลัก
- การมีส่วนร่วมในบริษัทท้องถิ่นที่มีเจ้าของเป็นสมาชิกในครอบครัวของลูกค้าหรือผู้ที่จะมาเป็นลูกค้า หรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. การติดสินบน

การติดสินบน คือ การให้สัญญาว่าจะให้ ยอมรับ หรือเรียกจ่ายเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่ไม่เหมาะสมถูกต้อง เช่น การฝ่าฝืนความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ การกระทำในทางที่ไม่ซื่อสัตย์ หรือการกระทำในลักษณะลำเอียงไม่เป็นธรรม

ผลประโยชน์อาจจะเป็นการเสนอให้หรือรับมา หรือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น ดำเนินการผ่านทางลูกค้า ตัวแทน คนกลาง หรือผู้จัดหาสินค้าและบริการ การกระทำที่ไม่เหมาะสมอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจของเครือเจริญโภคภัณฑ์ เช่น การกระทำของพนักงานหรือบุคคลที่สามที่ทำในนามเครือเจริญโภคภัณฑ์ หรือเกี่ยวพันกับงานของภาครัฐหรือหน่วยงานของรัฐใดๆ

การตัดสินใจเป็นการกระทำผิดกฎหมายภายใต้ขอบเขตอำนาจของศาลและกฎหมาย ซึ่งเครื่องเจริญโภคภัณฑ์ ห้ามการตัดสินใจใดๆ ในทุกรูปแบบ

3. การทุจริตคอร์รัปชัน

การทุจริตคอร์รัปชันครอบคลุมขอบเขตอย่างกว้างขวางของการกระทำผิดต่างๆ ในส่วนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้มีอำนาจ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบสำคัญ โดยผ่านช่องทางหรือวิธีการที่ผิดกฎหมาย ไม่ถูกทำนองคลองธรรม ไม่ซื่อสัตย์ หรือไม่เหมาะสมถูกต้องตามมาตรฐานจรรยาบรรณ อาทิ การลักขโมย การตัดสินใจ การฉ้อโกง ฉ้อฉล หรือหลอกลวงใดๆ การยกยอก ฯลฯ

อาจกล่าวโดยอีกนัยหนึ่งว่า การทุจริตคอร์รัปชันคือการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายไปในทางที่ผิด ไม่ว่าจะเป็นอำนาจหน้าที่ที่ได้มาโดยประเพณี การศึกษา การสมรส การเลือกตั้ง การแต่งตั้งหรือด้วยวิธีการอื่นใด ซึ่งกระทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน

การทุจริตคอร์รัปชันอาจเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันมาเกี่ยวเนื่องกับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่ผิด อย่างไรก็ตาม การทุจริตคอร์รัปชันก็เกิดขึ้นได้กับภาคเอกชนเช่นเดียวกันโดยพนักงานเอกชนใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน

4. การฉ้อโกง

การกระทำความผิดฐานฉ้อโกง คือ การหลอกลวงคนอื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ควรบอก ซึ่งเป็นการกระทำโดยทุจริต ตัวอย่างเช่น ยกยอกสินทรัพย์ทั้งที่จับต้องได้ในรูปตัวเงิน สิ่งของ หรือแม้แต่สิ่งจับต้องไม่ได้ เช่น เวลาทำงาน การตกแต่งบัญชี การทำเอกสารทางการเงินปลอม การเล่นเกมพนัน และการเล่นไพ่ และการเอื้อประโยชน์ให้ญาติมิตร ฯลฯ

5. ค่าอำนาจความสะดวก

ค่าอำนาจความสะดวก คือ ค่าตอบแทนเล็กน้อยที่ได้ให้แก่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้บริการที่ผู้จ่ายจะได้สิทธิพิเศษมากกว่าผู้ที่ไม่ได้จ่ายค่าอำนาจความสะดวก โดยปกติค่าอำนาจความสะดวกนี้จะจ่ายเพื่อช่วยเร่งดำเนินการหรือเพื่อให้มั่นใจในผลงานที่จะได้รับจากการปฏิบัติราชการของภาครัฐ หรืออาจจะเป็นกรณีเกี่ยวกับการกระทำของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่ออำนาจความสะดวกโดยไม่เคร่งครัดในการตรวจสอบ หรือปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือวิธีการเหมือนกับกรณีปกติมากนัก ค่าอำนาจความสะดวกนี้เป็นสิ่งผิดกฎหมายในเกือบทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย

6. การสนับสนุนทางการเมือง

การสนับสนุนทางการเมือง หมายถึง การให้การสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ทั้งที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน รวมถึงการให้ยืมหรือบริจาคอุปกรณ์ การให้บริการใดๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การส่งเสริมให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในนามเครือเจริญโภคภัณฑ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางธุรกิจการค้า

7. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงข้าราชการ เจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือของตัวแทนภาครัฐใดๆ ผู้สมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกพรรคการเมือง องค์กรสาธารณะระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ ธนาคารโลก หรือบุคคลใดๆ ที่รักษาราชการ รักษาการ หรือปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในนามของกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น รัฐบาล รวมถึงหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นภูมิภาค และระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ